

Šárka Waisová:

**ŘEŠENÍ KONFLIKTŮ
V MEZINÁRODNÍCH VZTAZÍCH.**

Portál, 2005, 206 stran.

Recenzovaná kniha představuje v českém prostředí první ucelený úvod do problematiky Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. Autorka se ve své publikaci snaží představit obor, který má ve světě dlouholetou a bohatou tradici, v České republice však bohužel stále ještě není příliš etablovaný. Svého záslužného úkolu se autorka zhostila velmi dobře, neboť se jí na cca 200 stranách podařilo stručně shrnout nejen historický vývoj, ale i většinu základních témat oboru Řešení konfliktů.

Práce má solidně propracovanou a přehlednou strukturu. Skládá se ze sedmi samostatných kapitol, které jsou doplněny transkripty rozhovorů se čtyřmi českými experty, kteří se řešením konfliktů zabývají v praxi. Tyto rozhovory, společně s množstvím kratších příkladů způsobů řešení reálných konfliktů v jednotlivých kapitolách, částečně vyvažují celkově možná až příliš teoretický charakter recenzované knihy.

První a druhá kapitola jsou věnovány krátkým historickým přehledům vývoje praktického řešení konfliktů v mezinárodních vztazích a oboru Řešení konfliktů. Kromě základních témat výzkumu řešení konfliktů a jejich vývoji v čase je čtenář také seznámen se stěžejními periodiky a s elitními výzkumnými pracovišti. Za jistý nedostatek druhé kapitoly lze považovat skutečnost, že zde chybí jakákoliv zmínka o dvou vědeckých disciplínách, které jsou s problematikou řešení konfliktů neodlučně spojeny – tzv. *Peace Research* a *Peace Studies*.

Třetí kapitola se zabývá definicí základních pojmů a jejich klasifikacemi. Představeny jsou také dva projekty, které se zabývají

monitorováním a analýzou současných konfliktů – švédský *Uppsala Data Project* a německý *KOSIMO*. Srovnáním jejich výsledků autorka dobře ilustruje fakt, že rozdílné přístupy k studiu ozbrojených konfliktů často vedou k zásadně odlišným závěrům.

Čtvrtá kapitola představuje jednotlivé fáze konfliktního cyklu a s nimi korespondující strategie řešení konfliktu. Více prostoru by zde mohlo být věnováno problematice tzv. mrtvého bodu, který sice autorka správně identifikuje jako „klíčové stadium pro řešení každého konfliktu“ (s. 53), nicméně mu nevěnuje příliš pozornosti. Za zmínku by stála zejména debata okolo praktické aplikovatelnosti teoretických poznatků o problematice tzv. *hurting stalemate*.

Možnosti prevence konfliktů jsou tématem páté kapitoly, která je (spolu s kapitolou poslední) jedinečná svým rozsahem i hloubkou. Dobře je zpracována zejména problematika systému včasného varování. Autorka výstižně kontrastuje ekonomický přístup Paula Colliera a kol. se zcela mimoekonomickým přístupem Barbary F. Walterové a Jacka Snydera. Případová studie reálného konfliktu v Makedonii a analýza role OBSE jako jednoho z nejdůležitějších aktérů prevence konfliktů na evropské půdě jsou rovněž velice dobře zpracovány.

Šestá kapitola je věnována v dnešní době veledůležitému tématu peacebuildingu. Obnovení bezpečnosti, nutnost dosáhnout alespoň minimální míry usmíření a spravedlnosti, stejně jako problematika obnovy ekonomiky a centrální administrativy jsou skutečně stěžejní úkoly postkonfliktní rekonstrukce. Otázkou však zůstává, jak jich dosáhnout v nelehkých podmínkách, které panují v naprosté většině válkou postižených oblastí. Autorka zde akcentuje pouze některé z mnoha možností, vzhledem k charakteru recenzované knihy je to však pochopitelné.

Poslední kapitola je věnována roli OSN v oblasti řešení konfliktů. Autorce se v ní nejlépe podařilo skloubit teoretická pojednání

s konkrétními příklady. Velice solidně je zpracována zejména komplexní problematika peacekeepingu. Naopak problematika sankcí OSN a jejich efektivity je podle mého názoru poněkud jednostranně zaměřena na jejich negativní dopady a dostatečně nereflektuje nejnovější poznatky o možnostech využití tzv. *smart sanctions*.

Celkově nelze recenzované práci příliš vytknout, základní záměr pootevřít dveře oboru Řešení konfliktů se autorce podařilo splnit. Je zřejmé, že shrnout veškeré moudro o řešení mezinárodních konfliktů vyčerpávajícím způsobem na několika málo stránkách není ani možné, ani nutné. Většina výše zmíněných nedostatků je pochopitelných a do značné míry akceptovatelných vzhledem ke snaze autorky podat základní informace o komplexní a v České republice takřka nové problematice. O tom, co představuje ony základní informace, které by měl jakýkoli dobrý úvod obsahovat, a co naopak je již jakási nadstavba, kterou informací chtívý čtenář od úvodních textů očekávat nemůže, lze samozřejmě dlouze debatovat. Domnívám se proto, že recenzované dílo nelze než vřele doporučit ke koupi každému zájemci o studium mezinárodních vztahů, a to nejen z řad vysokoškolských studentů.

*Oldřich Bureš, Filozofická fakulta
Univerzity Palackého v Olomouci*

Zdeněk Kříž:

**CIVILNÍ ŘÍZENÍ A DEMOKRATICKÁ
KONTROLA ARMÁDY V ČESKÉ
REPUBLICCE.
PERIPETIE TRANSFORMACE
VOJENSKO-CIVILNÍCH VZTAHŮ
PO ROCE 1989.**

Masarykova univerzita v Brně –
Mezinárodní politologický ústav, 2004,
131 stran.

Publikace Zdeňka Kříže „Civilní řízení a demokratická kontrola armády v České republice“ s podtitulem „Peripetie transformace vojensko-civilních vztahů po roce 1989“ je další z autorových publikací zabývající se otázkami demokratické kontroly ozbrojených sil. Autor zdařilým způsobem navazuje na řadu článků a publikací, které na toto téma u nás vyšly (Kříž, Rašek, Purkrábek, Sarvaš aj.).

V úvodní části práce je proveden terminologický exkurz, osvětlující mj. dosud ne zcela sjednocenou terminologii v této oblasti a autor navrhuje používání termínu „civilní řízení a demokratická kontrola“ jako nejuhodnější termín, poukazující jak na nutnost stanovení žádoucího stavu armády a způsobu jeho dosažení prostřednictvím civilních autorit (civilní řízení), tak význam kontroly dosažení tohoto stavu v rámci demokratického politického procesu (demokratická kontrola).

Přínosem Křížovy práce je kromě vyčerpávajících informací také ucelený chronologický pohled na vývoj demokratické kontroly ozbrojených sil od vzniku Československa až po současnost a zejména pokus o komparaci tohoto stavu s teoretickými koncepty, zejména se západním modelem civilního řízení a demokratické kontroly armády.

Prvky tohoto modelu jsou především: I. zajištění primátu legitimní politické moci při tvorbě politiky země a zároveň profesní autonomie armády; II. dosažení a udržování